

مبارزه با دزدی دریایی نوین در سواحل سومالی با توجه به قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد (نگاهی به آخرین تحولات)

*مهدی نظامی خواه کجاباد^۱ (BSc)، مرتضی عبدی^۲ (MSc) و محمدرضا زارعی اشتلق^۳ (BSc)

اسناد مصوب سازمان‌های بین‌المللی استخراج گردیده‌اند. **بحث و نتیجه‌گیری:** جرم دزدی دریایی اولین جرمی است که تمایل به اعمال صلاحیت جهانی در مورد آن وجود داشته است. قواعد مبارزه با دزدی دریایی برای حفظ تجارت خارجی گسترش یافته‌اند. با توجه به تعاریف گوناگونی که از دزدی دریایی در اسناد بین‌المللی به عمل آمده است، و محدودیت‌های موجود در این تعاریف، و با نظر داشت رواج مجدد دزدی دریایی در سواحل سومالی، شورای امنیت سازمان ملل متحد قطعنامه‌های متعددی در قالب فصل هفتم منشور صادر کرده و با این که کنوانسیون حقوق دریاها ۱۹۸۲ را به عنوان چهارچوب قانونی مبارزه با دزدی دریایی معرفی می‌نماید، مجوز اعمالی را نیز به کشورها اعطا می‌نماید که فراتر از حقوق بین‌الملل موجود جلوه می‌نمایند. این مجوزها در پرتو اجازه‌ی «دولت انتقالی فدرال» سومالی اعطا گردیده‌اند و تنها در خصوص وضعیت سومالی قابلیت اجرایی دارند. با این که کنوانسیون حقوق دریاها ۱۹۸۲ فقط به دولت دستگیر کننده صلاحیت محاکمه‌ی دزدان دریایی را می‌دهد، امروزه کشورها تمایل چندانی به اعمال این صلاحیت ندارند. این عدم تمایل به طور عمده ناشی از نگرانی‌های حقوق بشری است. در راستای مبارزه با بی‌کیفری دزدان، برخی کشورها به انعقاد موافقت‌نامه‌هایی با کشورهای همسایه‌ی سومالی برای محاکمه‌ی دزدان دریایی دستگیر شده اقدام کرده‌اند. **واژگان کلیدی:** دزدی دریایی، شورای امنیت، مبارزه با دزدی دریایی، حقوق بین‌الملل

مقدمه: دریاها و اقیانوسها همواره خطوط مواصلاتی تمدن‌ها و ضامن برقراری و توسعه‌ی روابط بین‌المللی از طریق تسهیل کشتیرانی و حمل و نقل کالاها و مسافرین بوده‌اند. رویه‌ی عملی کشورها، - به ویژه قدرت‌های بزرگ دریایی - بر فراز دریاها در طی قرون و اعصار متمادی، ساختار مطلوبی را از حقوق بین‌الملل دریاها ترسیم می‌نمود، تصویری که بر مبنای اصل آزادی دریاها و حاکمیت دولت ساحلی بر قلمرو دریای سرزمینی پیرامون ساحلش ایجاد گردید. تغییر توازن جغرافیای سیاسی جامعه‌ی بین‌المللی حاضر، به علاوه تغییرات عوامل اجتماعی و تکنولوژی موجب گردید که برخی از قواعد استقرار یافته دچار تحول مفهومی شوند. این تحول مفهومی موجب باز اندیشی‌های اساسی راجع به جنبه‌های خاصی از حقوق دریاها گردید. در این میان تعهد دول به مقابله با جرم دزدی دریایی و اعمال صلاحیت جهانی بر مرتکبین جرم اخیر، اولین استثناء مربوط به این قاعده‌ی قدیمی است که به «حاکمیت انحصاری دولت ساحلی بر دریای سرزمینی و صلاحیت انحصاری دولت صاحب پرچم نسبت به کشتی‌های تابعه» اشاره دارد.

هدف: نوشتار حاضر به تحلیل محتوای قواعد مندرج در قطعنامه‌های شورای امنیت که در خصوص وضعیت موجود در سواحل سومالی صادر شده‌اند پرداخته و مسائل و مشکلات مربوط به محاکمه‌ی دزدان دریایی را بررسی خواهد کرد.

روش‌شناسی: روش تحقیق در پژوهش حاضر به شیوه‌ی کتابخانه‌ای بوده، اطلاعات توصیفی-تحلیلی از کتاب‌ها و مقالات مرتبط و نیز

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه پیام نور- مرکز تهران (*نویسنده مسئول)

۲- کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز